

CZERWIEC 2025

UZNANIE OJCOSTWA

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- na czym polega uznanie ojcostwa
- kiedy i jak można uznać ojcostwo
- czy uznanie ojcostwa dotyczy dzieci urodzonych w małżeństwie
- jak postąpić gdy ojciec nie chce uznać dziecka
- kiedy jest konieczność skierowania sprawy do sądu i jak przebiega postępowanie

Czym jest uznanie ojcostwa?

Uznanie ojcostwa to jedna z form ustalenia pochodzenia dziecka od ojca, przewidziana w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (dalej: KRO). Polega na dobrowolnym oświadczeniu mężczyzny, że jest ojcem dziecka, złożonym przed odpowiednim organem, przy jednoczesnym potwierdzeniu tego faktu przez matkę dziecka.

Podstawę prawną uznania ojcostwa stanowi art. 73–83 KRO.

Uznanie ojcostwa wywołuje skutki prawne tożsame z ustaleniem ojcostwa przez sąd, tj. tworzy więź prawną między dzieckiem, a ojcem – w zakresie praw i obowiązków, w tym:

- obowiązku alimentacyjnego ojca wobec dziecka,
- prawa dziedziczenia wzajemnego,
- władzy rodzicielskiej,
- prawa do noszenia nazwiska ojca (zależnie od oświadczeń rodziców).

Czy uznanie ojcostwa dotyczy dzieci małżeńskich i pozamałżeńskich?

Uznanie ojcostwa nie dotyczy dzieci urodzonych w małżeństwie – w takim przypadku ojcostwo ustala się z mocy prawa na podstawie domniemania pochodzenia dziecka od męża matki (art. 62 § 1 KRO).

Jeśli dziecko urodzi się:

- w trakcie trwania małżeństwa, lub
- w ciągu 300 dni od jego ustania lub unieważnienia (np. rozvodu),

to domniemywa się, że ojcem dziecka jest mąż matki. Domniemanie to można obalić wyłącznie na drodze sądowej (powództwo o zaprzeczenie ojcostwa).

Uznanie ojcostwa znajduje zastosowanie tylko wobec dzieci pozamałżeńskich.

Jak i kiedy można uznać ojcostwo?

Moment uznania

Ojcostwo można uznać:

- przed narodzinami dziecka (art. 75 KRO),
- po narodzinach dziecka – w dowolnym czasie, do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności.

Po osiągnięciu pełnoletności dziecko musi samo wyrazić zgodę na uznanie ojcostwa – matka nie ma już w tej procedurze roli.

Forma uznania ojcostwa

Uznanie ojcostwa następuje przez złożenie oświadczenia przez mężczyznę przed:

- kierownikiem urzędu stanu cywilnego (najczęściej),
- konsulem RP (w przypadku przebywania za granicą),

Równocześnie lub w późniejszym terminie matka dziecka musi potwierdzić ojcostwo – również przed tym samym organem.

Jeśli matka odmówi potwierdzenia, do uznania nie dochodzi.

Gdy ojciec nie chce uznać dziecka – postępowanie sądowe:

W przypadku, gdy domniemany ojciec odmawia dobrowolnego uznania ojcostwa, matka dziecka albo samo dziecko mogą wnieść powództwo o ustalenie ojcostwa (art. 84–86 KRO).

Kto może wytoczyć powództwo?

- Matka, domniemany ojciec dziecka – do ukończenia przez dziecko 18. roku życia,
- Dziecko,
- Prokurator – w przypadkach wymagających ochrony interesu społecznego lub dziecka.

Właściwy sąd

Sprawę wnosi się do sądu rejonowego (wydział rodzinny i nieletnich), właściwego według miejsca zamieszkania pozwanego lub dziecka.

Koszty i wymagane dokumenty:

- Strona dochodząca ustalenia ojcostwa nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych..
- Wraz z pozwem należy złożyć:
 - odpis aktu urodzenia dziecka,
 - dokumenty potwierdzające relację stron (np. korespondencja, zdjęcia, świadkowie),
 - wniosek o przeprowadzenie badań DNA (jeśli zachodzi spór).

Sąd może z urzędu zarządzić badanie DNA. Jeśli pozwany odmawia jego wykonania, sąd nie może uznać tego za przesłankę przemawiającą za jego ojcostwem, ale może mieć to negatywne dla pozwanego konsekwencje w procesie sądowym.

“

Uznanie ojcostwa nie dotyczy dzieci urodzonych w małżeństwie – w takim przypadku ojcostwo ustala się z mocy prawa na podstawie domniemania pochodzenia dziecka od męża matki (art. 62 § 1 KRO).

Gdy ojciec chce uznać dziecko, ale matka nie potwierdza ojcostwa

W sytuacji, gdy mężczyzna zgłasza się do urzędu stanu cywilnego z zamiarem uznania dziecka, ale matka odmawia potwierdzenia ojcostwa, uznanie nie dochodzi do skutku.

W takiej sytuacji mężczyzna może:

- wnieść powództwo o ustalenie ojcostwa,
- złożyć wniosek o badanie DNA,
- domagać się uregulowania kontaktów lub praw rodzicielskich po ustaleniu ojcostwa.

Czy w sprawach o uznanie lub ustalenie ojcostwa może brać udział prokurator?

Tak. Zgodnie z art. 86 KRO, prokurator może wytoczyć powództwo o ustalenie ojcostwa, jeżeli wymaga tego dobro dziecka lub interes publiczny.

Może także przystąpić do już toczącego się postępowania. Jego udział ma szczególne znaczenie w przypadkach:

- podejrzania próby obejścia prawa,
- działań mających na celu wyłudzenie świadczeń alimentacyjnych,
- niepewności co do pochodzenia dziecka.

Uznanie dziecka przez mężczyznę, który później dowiaduje się, że nie jest biologicznym ojcem.

Jeśli mężczyzna uznał dziecko, ale po czasie uzyskuje informacje (np. wynik testu DNA), że nie jest biologicznym ojcem, może wytoczyć powództwo o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa.

Podstawa prawna i termin

- Zgodnie z art. 78 KRO, ojciec może wytoczyć powództwo w terminie roku od dnia, w którym dowiedział się, że dziecko nie pochodzi od niego.

- Sprawa toczy się przed sądem rejonowym (wydział rodzinny).

Powództwo nie przysługuje po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności.

Przekroczenie tego terminu skutkuje niedopuszczalnością powództwa.

Jakie należy powołać dowody w sprawie o ustalenie ojcostwa, gdy powództwo wnosi ojciec dziecka?

W sprawie o ustalenie ojcostwa, gdy pozew wnosi ojciec, należy powołać dowody, które będą mogły potwierdzić zarówno fakt, że sprawa dotyczy osoby, która może być biologicznym ojcem dziecka, jak i inne okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Oto najczęściej stosowane dowody:

1. *Dowody biologiczne:*

- Badania DNA – to kluczowy dowód w sprawie o ustalenie ojcostwa. Badania DNA, które porównują materiał genetyczny ojca i dziecka, są najbardziej wiarygodnym dowodem, który jednoznacznie potwierdza lub wyklucza biologiczne ojcostwo.

Ważne: W takim przypadku badania DNA mogą zostać zlecone przez sąd lub przeprowadzone przez stronę przed rozpoczęciem sprawy. Warto jednak pamiętać, że badania DNA przeprowadzone bez zgody strony przeciwnej mogą być nieważne w postępowaniu sądowym, jeżeli nie zostały wcześniej uznane przez sąd.

2. Świadkowie:

- Świadkowie, którzy mogą potwierdzić okoliczności związane z poczęciem dziecka – świadkowie mogą zeznawać na temat tego, w jakich okolicznościach dochodziło do kontaktów między matką a ojcem dziecka. Przykładowo, mogą to być osoby, które były świadkami relacji między matką a ojcem, które mogły prowadzić do poczęcia dziecka (np. potwierdzenie wspólnego zamieszkiwania, wspólnych wyjazdów).
- Świadkowie, którzy potwierdzają, że ojciec uczestniczył w wychowaniu dziecka – może to być szczególnie istotne, jeśli powód domaga się ustalenia ojcostwa z powodu uzyskania władzy rodzicielskiej czy uregulowania kontaktów z dzieckiem.

3. Dokumenty związane z życiem rodzinnym:

- Akt urodzenia dziecka – dowód wskazujący, kto jest wpisany jako ojciec dziecka w akcie urodzenia.
- Dokumenty dotyczące relacji między matką a ojcem (np. korespondencja) – dokumenty mogą stanowić pomoc w przypadku, gdy matka dziecka będzie kwestionować biologiczne ojcostwo powoda.

4. Zdjęcia:

- Zdjęcia – to dowody mogące wskazywać w jakich okolicznościach dochodziło do kontaktów między matką a ojcem dziecka (np. potwierdzają wspólne wyjazdy czy zamieszkiwanie razem).

5. Dokumenty medyczne:

- Zaświadczenia medyczne, karty pobytu w szpitalu, karta ciąży i inne dokumenty dotyczące przebiegu ciąży – mające na celu wykazanie daty porodu i okresu, w którym doszło do poczęcia dziecka.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.